

Polska chemia szykuje się na nowe wyzwania

Chociaż trudno o szczegółową ocenę 2015 roku – nie są jeszcze znane wszystkie wskaźniki i dane ze spółek – dotychczasowe informacje bardzo ogólnie mówią nam o poprawie wskaźników makroekonomicznych sektora chemicznego w Polsce.

dr inż. Tomasz Zieliński

Nie znamy wszystkich wyników za 2015 r., ale można już mówić o mocnych stronach polskiej chemii w 2015 r. Jedną z tych mocnych stron była bez wątpienia umiejętność współdziałania w ważnych dla całej branży sprawach. W 2013 r., kiedy Polska Izba Przemysłu Chemicznego uruchamiała swój autorski program „Bezpieczna Chemia”, zaproponowaliśmy hasło „w kwestiach bezpieczeństwa nie ma konkurencji”. Dzisiaj przedstawiciele sektora działają w myśl tego hasła nie tylko dzieląc się wiedzą z zakresu bezpieczeństwa procesowego i BHP, lecz także współpracując w innych wspólnych sprawach i prezentu-

jąc jednolite stanowiska w większości dotyczących sektora procesów, na przykład w konsultacjach aktów prawnych dot. energetyki, ochrony środowiska, podatków lub umów handlowych.

Umiejętność współpracy polskiego sektora chemicznego to fenomen na skalę europejską

Polska Izba Przemysłu Chemicznego i jej liczne programy (Kongres i Kampania „Polska Chemia”, „Bezpieczna Chemia”, „ChemHR”, „Energia dla Chemii” – to tylko niektóre) jest traktowana przez przedstawicieli branży chemicznej z innych krajów Europy i świata jako polski fenomen, znak jakości naszego sektora i przykład, jak organizacja taka jak PIPC – związek pracodawców – może skutecznie łączyć i zabiegać o interesy swoich członków. Ponadto, w kwestiach np. dotyczących polityki klimatycznej potrafimy działać wspólnie także z innymi branżami energochłonnymi w Polsce i w regionie Europy Centralnej.

Rok 2015 – kluczowe momenty

W polskiej chemii w 2015 r. działo się wiele, jednak cztery wydarzenia zasługują na miano najważniejszych. Pierwsze z nich to zaakceptowanie przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju studium wykonalności

i formalne zielone światło dla uruchomienia programu sektorowego INNOCHEM – inicjatywy PIPC. Łączna skala wsparcia dla projektów B+R wyniesie kilkaset milionów złotych i – w mojej ocenie – przyniesie jakościową zmianę w podejściu do innowacyjności w polskich przedsiębiorstwach. Do tej pory nie było w Polsce programu sektorowego, który oferowałby firmom z branży wsparcie projektów innowacyjnych w takiej skali. Obszary badawcze INNOCHEM-u odpowiadają na potrzeby rozwojowe polskiego przemysłu chemicznego.

Nowe projekty

Drugim ważnym wydarzeniem w 2015 r. jest uruchomienie przez Polską Izbę Przemysłu Chemicznego Kampanii „Polska Chemia”, jedynego tego typu projektu promującego najistotniejszy dla polskiej gospodarki sektor przemysłu. Głównym celem kampanii jest umocnienie wizerunku branży chemicznej jako sektora dbającego o środowisko, promującego innowacyjność, tworzącego miejsca pracy, respektującego zasady zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego społecznie. Ponadto Kampania „Polska Chemia” może stać się narzędziem promującym technologie i produkty uczestników programu oraz tworzą-

cym spójny przekaz wizerunkowy dla członków Izby i całego sektora. Trzecim wydarzeniem z 2015 r., o którym warto wspomnieć, jest II edycja Kongresu „Polska Chemia”. Polski sektor chemiczny kolejny raz pokazał, że umie współpracować. Na tę umiejętność współpracy i pozycję polskiej chemii w Europie zwracali uwagę zagraniczni goście Kongresu – managerowie największych spółek chemicznych świata.

Regulacje prawne

W 2015 r. ważne dla polskiej chemii wydarzenia związane były ze zmianami regulacji dotyczących energii elektrycznej. Po pierwsze, przegłosowano nowelizację ustawy o odnawialnych źródłach energii, która w zauważalny dla przedsiębiorstw z sektora sposób zredukowała obowiązki związane ze wsparciem OZE. Po drugie, zapadła decyzja dot. nowelizacji ustawy o podatku akcyzowym, co wprowadziło zwolnienia lub obniżki podatku akcyzowego od energii elektrycznej dla przedsiębiorstw z branż przemysłu energochłonnego (ta nowelizacja weszła w życie 1 stycznia 2016 r.).

Wyzwania na 2016 r.

Przed polską chemią w 2016 r. stoi kilka wyzwań. Pierwsze z nich to wciąż niewystarczający poziom in-

nowacyjności i brak skutecznych mechanizmów współpracy z nauką, a także wdrażania projektów B+R. Naszą odpowiedzią na to wyzwanie jest opisany wyżej program sektorowy INNOCHEM.

W 2016 r. wyzwaniem dla polskich producentów może być również uzależnienie od dostaw surowców, a zwłaszcza gazu ziemnego, którego cena jest jednym z najistotniejszych czynników kosztowych w produkcji chemicznej. Ta cena – mimo obniżek – wciąż jest wyższa niż u konkurencji np. w Europie i USA. Sytuacja, w której 2/3 surowca pochodzi z Rosji, z jej obecnymi międzynarodowymi i wewnętrznymi uwikłaniami, jest dla przemysłu chemicznego dużym wyzwaniem. Odpowiedzią na nie ma być m.in. otwarcie gazoportu – wkrótce okaże się, czy będzie to odpowiedź skuteczna.

Ważnym aspektem, który może zażyć na przyszłości polskiego i europejskiego przemysłu chemicznego będzie finalny kształt reformy EU ETS. Regulacje środowiskowe już dziś stanowią nie lada wyzwanie, a jeszcze bardziej wyostrome cele mogą znacznie ograniczyć plany rozwojowe i osłabić pozycję konkurencyjną wobec reszty świata.

Autor jest prezesem zarządu Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego

Chemia budowlana rośnie w siłę

Jak podaje IMB Research rynek chemii budowlanej odnotował w zeszłym roku wzrost sprzedaży o ok. 7,1 proc. To więcej niż się spodziewano – prognozy z 2014 mówiły o pięcioprocentowym wzroście. Te wyniki wskazują, że rynek stabilizuje się oraz ma potencjał rozwojowy, ponieważ rynek ciągle jest nienasycony, a zapotrzebowanie jest większe niż produkcja.

120 mld zł na innowacje

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju przeznaczyło 120 mld zł na innowacje w przemyśle chemicznym. Dzięki programowi możliwe będzie wdrażanie nowych technologii oraz eksperymentalne prace badawcze nad nowymi rozwiązaniami w branży chemicznej. Warunkiem ubiegania się o środki programu INNOCHEM jest złożenie wniosku, w którym przedsiębiorca przedstawi nowatorski projekt o wartości od 1 do 20 mln złotych, zgłoszenia do 1 marca 2016 roku.

Chemia nawozowa dla rolników

Z danych GUS wynika, że rolnicy coraz więcej wydają na chemię nawozową. Zużycie nawozów mineralnych NPK było o 7,3 proc. mniejsze niż w roku gospodarczym 2013/2014. Dostawy środków ochrony roślin na potrzeby rolnictwa były większe niż rok wcześniej o blisko 6 proc., z badań wynika, że rolnicy nie badają ziemi, co może skutkować przedawkowaniem nawozów.

Szansa na innowacje?

W Łodzi otwarto centrum badawcze BioNanoPark za 178 mln zł. Jako część Technoparku (Łódzki Regionalny Park Naukowo-Technologiczny) ma przyczynić się do rozwoju technologii również w branży chemicznej. Centrum wyposażono w ultranowoczesne laboratoria oraz specjalistyczny sprzęt. Jedno z laboratoriów będzie zajmowało się symulacją molekularną. Jego częścią jest ARUZ – unikalny cyfrowy analizator rzeczywistych układów złożonych, którego moc obliczeniowa przekracza możliwości tzw. superkomputerów. Wartość urządzenia sięga 20 mln zł. Dla rynku chemii obiecująca jest możliwość do równoległej realizacji olbrzymiej liczby operacji logicznych, w tym symulacji reakcji chemicznych. Dzięki temu procesy badawcze mogą być skrócone do kilkunastu dni.

Ciągle spadki

Surowce energetyczne są najtańsze od kilkunastu lat. Ceny ropy naftowej na giełdzie paliw w Nowym Jorku spadły o ponad 3 proc. Giełdy w Azji: Nikkei 225 spadł o 3,71 proc., a SCI zmniejsza o 1,19 proc. Rosyjskie koncerny muszą równać ceny w dół. Wahania na giełdach spowodowane są nadwyżką surowca. Spadki odbijają się na cenach na stacjach benzynowych, skutkują też zwolnieniami w sektorze energetycznym oraz problemami mniejszych przedsiębiorstw.

Bezpieczeństwo chemiczne

W Kielcach odbędzie się po raz pierwszy Światowy Kongres Bezpieczeństwa Chemicznego CHEMSS 2016 oraz targi, na których będzie można się zapoznać z ofertą producentów, firm oraz laboratoriów. Wśród inwestorów prywatnych i przedstawicieli rządowych dyskutowane będą kwestie bez-

pieczeństwa chemicznego, rozwiązań z zakresu logistycznego, produkcji oraz spraw infrastrukturalnych. Ma to przynieść szerszą, globalną współpracę, która ujednoczy branżę chemiczną i przyczyni się do innowacji i rozpowszechnienia mechanizmów działania na rynku chemicznym.

Reklama

Grupa Azoty chemia przyszłości

Przyszłość zaczyna się dzisiaj. Dlatego już teraz szukamy produktów przyszłości. I znajdujemy je. Oferujemy nowe generacje nawozów oraz nowe strategie myślenia o ziemi i żywnościowym bezpieczeństwie kraju i świata. Opracowujemy innowacyjne tworzywa, które niedługo będą wpływać na jakość życia milionów ludzi. Rozmawiamy z naszymi klientami, żeby zrozumieć, czego potrzebują dziś i czego będą potrzebować jutro. Rozmawiamy z elitą polskich uczonych i zapraszamy ich do wspólnych projektów. Wspieramy edukację. Tak rozumiemy innowacyjność. Tak rozumiemy chemię.

**GRUPA
AZOTY**

Siła Tworzenia

grupaazoty.com

Powering Creation

Przemysł chemiczny w statystyce

Na początku grudnia ub.r. Główny Urząd Statystyczny opublikował swój nowy rocznik „Ochrona środowiska 2015”, w którym przedstawił zestaw danych (za 2014 r.) dotyczących środowiska naturalnego oraz przebiegu i wyników proekologicznej działalności na jego rzecz.

Z bardzo obszernego materiału, dokonano wyboru podstawowych informacji o charakterze ogólnym oraz dotyczących przemysłu chemicznego. Integralną i ważną częścią środowiska kraju są jego zasoby mineralne, szczególnie o wartościach użytkowych, przede wszystkim będące surowcami dla energetyki i przemysłu, w tym przemysłu chemicznego. Stan tych zasobów, wg aktualnego rozeznania geologicznego oraz wielkości rocznego ich wydobycia, jak również wynikające z tego teoretyczne okresy zapasów tych minerałów dla krajowej gospodarki, przedstawiono w Tabelcy 1.

Korzystna sytuacja surowcowa

Jak wynika z danych (Tabelca 1), potwierdza się wygłaszana niejednokrotnie teza o wyjątkowo korzystnej sytuacji surowcowej Polski, w tym, poza ropą naftową i gazem ziemnym, również surowców dla przemysłu chemicznego (siarka, sól kamienna, węgiel kamienny, wapienie i inne). W Tabelcy 2 przedstawiono zbiór wielkości charakteryzujących, w zróżnicowanym zakresie, warunki naturalne kraju (rolnictwa, leśnictwa; gospodarki wodnej, parków narodowych i krajobrazowych) oraz emisję zanieczyszczeń do atmosfery w latach 1990–2014.

Z przedstawionych wielkości można określić trendy zmian w Polsce dla niektórych wartości; i tak np. w ćwierćwieczu 1990–2014 niejednokrotnie znacząco wzrosła m.in.: liczba miast – o 10 proc., także tych z wodociągami (14 proc.) i kanalizacją (o 27 proc.). W rolnictwie zużycie pestycydów wzrosło o 215 proc. Zwiększyła się ilość parków narodowych (35 proc.) i ich powierzchnia (o 90 proc.).

Jednocześnie w tym samym okresie uległy wyraźnemu zmniejszeniu:

- obszar nieużytków – o 6 proc.
- pobór wody ogółem – o 25 proc.
- zużycie nawozów w rolnictwie – o 19 proc.
- emisja zanieczyszczeń do atmosfery: dwutlenku węgla – o 15 proc.; tlenku węgla – o 61 proc.; dwutlenku siarki – o 74 proc.; tlenków azotu – o 38 proc.; amoniaku – o 48 proc.; pyłów o 80 proc.

Wobec zakończenia 2015 r., zgodnie z przyjętym pod statystyczną winiętą „Chemika” zwyczajem, w Tabelcy 3 prezentujemy wartości akcji, jakie osiągnęły w końcu minionego roku, podmioty przemysłu chemicznego i paliwowego na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, w porównaniu do relacji notowanych

9 spółek, w tym wszystkie chemiczne, zaliczyły półrocze ze wzrostem swoich wartości. Pozostałe 9, w tym 4 główne spółki paliwowe, odnotowały niestety spadki wartości. Naj-

w połowie ub.r., w podobnym zestawieniu w lipcowym „Chemiku”. Jak wynika z wielkości w Tabelcy 3, sytuacja giełdowa w minionym półroczu okazała się zrównoważona dla spółek chemicznych i paliwowych. Wśród 18 podmiotów, dla których odnotowano zmiany wartości akcji,

wyższy procentowy wzrost wartości osiągnęły spółki Bioton i ZA Puławy; największy spadek wartości dotyczył podmiotów PGNiG Warszawa i Boryszew SA.

Tekst pochodzi z czasopisma „Chemik”.

Autorem jest Jerzy Paprocki.

Tab. 2 Warunki naturalne Polski i pozostałe w latach 1990–2014

Wyszczególnienie	Jednostka	1990	2000	2005	2010	2014
Powierzchnia	tys. ha	31.269	31.269	31.269	31.268	31.268
Użytki rolne	tys. ha	18.805	18.558	19.148	18.931	18.717
Grunty leśne	tys. ha	8.876	9.104	9.339	9.531	9.658
Grunty zabudowane	tys. ha	1.973	2.049	1.476	1.550	1.635
Nieużytki	tys. ha	504	500	498	482	475
Zasoby wodne:						
opady	km ³	203	197	181	251	202
odpływy	km ³	43,3	71	56,7	86,9	52,2
pobór wody ogółem	hm ³	14.248	11.049	10.940	10.866	10.690
Miasta:	szt.	830	880	887	903	913
w tym: z wodociągami	szt.	798	877	886	901	912
z kanalizacją	szt.	720	845	881	898	911
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków:						
ogółem w kraju	%	41,8 ²	53,6	60,2	64,7	71,5
w miastach	%	65,7 ²	80	85,2	88	93,9
Zużycie nawozów*	kg/ha	164	86	102	115	133
Zużycie pestycydów*	tys. t	7,5	8,8	16	19,4	23,6
Zakłady szczególnie uciążliwe	szt.	1.622	1.725	1.695	1.796	1.787
Parki narodowe	szt.	17	22	23	23	23
Parki narodowe	tys. ha	165,9	306,5	317,3	314,6	314,7
Parki krajobrazowe	szt.	68	120	121	122	122
Parki krajobrazowe	tys. ha	1.215	2.447	2.517	2.530	2.526
Emisja do atmosfery:						
dwutlenku węgla	tys. ha	379.465	319.483	323.586	336.695	322.900 ³
tlenku węgla	tys. ha	7.406	2.647	2.754	3.019	2.876 ³
dwutlenku siarki	tys. ha	3.210	1.451	1.217	937	847 ³
tlenków azotu	tys. ha	1.280	844	851	861	798 ³
amoniaku	tys. ha	508	284	272	271	263 ³
pyłów	tys. ha	1.950	444	471	449	407 ³

*w czystym składniku aktywnym. ²Dotyczy 1995 r.; ³Dotyczy 2013 r.; Źródło: GUS 2015

Tab. 1 Zasoby głównych surowców mineralnych, w tym chemicznych, w Polsce i ich wydobycie w 2014 roku.

Kopalina	Zasoby bilansowe ogółem w mln t	Wydobycie w 2014 r. mln t	Zapas przy wydobyciu w latach 2014 r.
Gaz ziemny*	127,5	5,3	24,1
Metan złoź węgla*	86,8	0,3	289
Ropa naftowa	23,5	0,92	25,5
Węgiel brunatny	23.511	64	367
Węgiel kamienny	51.960	66	787
Baryt	5,7	-	-
Siarka	507	0,63	805
Sole potasowo-magnezowe	670	-	-
Sól kamienna	85.405	4,2	20.335
Rudy cynku i ołowiu	86	2,3	37,4
Rudy miedzi	1.737	31	56
Bentonity	2,9	0	-
Dolomity	403	3,1	130
Magnezyty	14,1	0,1	141
Wapnie i margle	18.424	41,4	445
Gips i anhydryt	260	1,1	236
Kwarcyty ogniotrwałe	6,9	-	-
Gliny ceramiczne	136	0,4	340
Gliny ogniotrwałe	54	0,1	540
Kreda	200	0,2	1.000
Kaolin	212	0,3	707
Surowce ilaste ceramiki budowlanej	4.086	3,9	1.084
Surowce szklarskie	656	2,1	312
Surowce skaleniowe	137	0,1	1.370
Piaski i żwiry	18.361	146,5	125
Piaski formerskie	293	1,4	209
Piaski podsadzkowe	4.263	6,5	656

*w mlnd m³. Źródło: GUS 2015

Tab. 3 Giełda papierów wartościowych. Notowania akcji spółek chemicznych i paliwowych w końcu 2015 r.

Spółka	Kurs akcji, zł		
	30.06.2015 Wartość	31.12.2015	
		Wartość	30.06.2015 = 100
Chemia:			
BIOTON SA	6,21	11,93	192,1
BORYSZEW	5,87	4,7	80,1
CIECH SA	58,05	86	148,1
DĘBICA	76,5	96,8	126,5
ERG	bd	19,42	X
GRUPA AZOTY	80,61	99,5	123,4
Grupa Azoty POLICE	21,6	27,5	127,3
MIRACULUM	2,41	2,2	91,3
PCC ROKITA	40	48,2	120,5
PLAST BOX	2,19	2,11	96,3
PUŁAWY	155,55	255	164
STOMIL Sanok	63	55,5	88,1
SYNTHOS	4,66	3,81	81,8
ŚNIEŻKA	44,8	55	122,8
SELVITA	15,33	20,98	136,9
Paliwa:			
Grupa LOTOS	29,75	27	90,8
MOL	192	191,5	99,7
PETROLINVEST	bd	0,12	X
PGNiG	6,59	5,14	78
PKN ORLEN	73,83	67,85	91,9

Źródło GPW 2015/16